

Concrete activiteiten & boekenlijst

Hieronder staan per leeftijdscategorie een aantal concrete werkvormen die je als pedagogisch medewerker in de groep kunt doen.

0-4 jaar

1. Voorlezen. Voorbeelden van boeken zie ook boeklijst:
'Ik vind je lief' en 'Nee' van Sanderijn van der Doef.
'Saar en Jop. Over identiteit, vriendschap en intimiteit' van Arjet Borger-Korf en Marieke ten Berge.
'In je blootje. Over bloot en je lichaam', 'Dat is fijn. Over aanraken' en 'Nee zeggen mag. Over grenzen aangeven' van Melanie Meijer en Iva Bicanic.
2. Lagenpuzzel, waarbij de kinderen een jongen en meisje steeds verder kunnen uitkleden waarbij ook het geslachtsdeel zichtbaar wordt.
<https://www.beleduc.de/produkte/puzzles/lagenpuzzles.html>
3. Gesprek met de kinderen over wie ze lief vinden aan de hand van vragen als: Wie vind je aardig of lief?, Wanneer vind je iemand aardig of lief?, Hoe laat je een ander merken dat je diegene aardig of lief vindt?
Vervolgens kunnen de kinderen een mooie tekening of plakwerk maken voor iemand die ze lief vinden, bijvoorbeeld op een rood papieren hart.
Ter afsluiting kun je aan de kinderen vragen wie zijn of haar hart wil laten zien. En daarbij nog een aantal vragen stellen, zoals:
 - Voor wie heb je deze gemaakt?
 - Ga je het hart aan deze persoon geven? Waarom wel of juist niet?
 - Vertel je dan aan deze persoon dat je hem of haar lief vindt?
 - Hoe zou jij je voelen als je een hart van iemand zou krijgen?
 - Kun je als jongen ook een hart geven aan een andere jongen en als meisje aan een ander meisje?
4. Voorwerpen laten voelen en bespreken hoe dat voelt: voelt het hard, zacht, ruw, vochtig, droog, nat, harig, glad enzovoort? Vraag de kinderen om eerst met hun hand te voelen en daarna met hun wang. Voelt dat anders? Lekkerder of minder lekker? Dit zelfde kan ook worden gedaan met andere lichaamsdelen, bijvoorbeeld met blote voeten. Hoe voelt dat dan? Wat voelt fijn en wat niet.
Dezelfde opdracht kan gedaan worden door geblinddoekt een voorwerp te laten voelen. De kinderen moeten dan raden wat het is en vertellen of iets wel of niet prettig voelt. Vraag de andere kinderen of zij konden zien of het kind het prettig vond of niet (door de gezichtsuitdrukking of door wat het zei).
5. Bewegingsactiviteiten. Denk aan dansen op een liedje als 'hoofd, schouders, knie en teen'. Variatie aanbrengen in het liedje door ook andere lichaamsdelen waaronder de geslachtsdelen te benoemen. Vraag kinderen naar welke benamingen zij kennen en welke er thuis gebruikt worden. Je kunt dan ook afspraken maken over hoe je in de groep de geslachtsdelen benoemt.

4-6 jaar

1. Voorlezen. Voorbeelden van boeken in de bijlage, bijvoorbeeld; 'Ik vind je lief' en 'Nee' van Sanderijn van der Doef
2. Kringgesprek met de kinderen over overeenkomsten en verschillen tussen jongens en meisjes
De kinderen zitten in een kring. Vraag hen of ze weten wat het verschil is tussen een jongen en een meisje. Vraag een jongen en een meisje in de kring naast elkaar te gaan staan. Vraag hoe je kunt zien wie het meisje is en wie de jongen is. Vraag of er nog meer verschillen te zien zouden zijn als bloot waren. Daag de kinderen uit om ook juist overeenkomsten tussen jongens en meisjes te laten zien en ook overeenkomsten en verschillen tussen jongens en meisjes onderling. Vragen die gesteld kunnen worden zijn: Zien alle meisjes er hetzelfde uit? Zien alle jongens er hetzelfde uit? Zijn er onderling ook verschillen?
Je kunt het gesprek afsluiten door te vertellen dat iedereen speciaal is en uniek.
3. Bespreken van situaties waarin kinderen zouden willen knuffelen en in welke niet, en met wie wel en met wie niet. Besluit met te zeggen dat iemand knuffelen heel fijn kan zijn en meestal ook voor de ander maar niet altijd. Als die ander het ook wil is dat fijn, maar als de ander niet wil moet je daar naar luisteren. Met knuffelen moet je rekening houden met elkaar. Het is alleen fijn als iedereen het fijn vindt.
Je kunt de verschillende situaties uitspelen in kleine toneelstukjes. Laat de kinderen duidelijk aangeven dat ze iets wel of niet prettig vinden en oefen dit met hen. Laat hen duidelijk 'ja' en 'nee' zeggen.

BOEKENLIJST GROEP 1 & 2

Algemeen

Ik vind jou lief. Sanderijn van der Doef. Ploegsma, 2012

De allereerste zoen. Guido van Genechten. Clavis, 2013

Beer is op Vlinder. Annemarie van Haeringen. Leopold, 2017

Jongens & meisjes

Zaza speelt doktertje. Mylo Freeman. Clavis, 2010

De coole cowboy. Tjibbe Veldkamp. Unieboek, 2009

(Seksuele) diversiteit

Het lammetje dat een varken is. Pim Lammers. Uitgeverij de Eenhoorn, 2017

Joep! Mark Haayema. Gottmer, 2017

Wie is Kik? Harriët Bergsma. Boekscout, 2017

Vriendschap

Alle verhalen van kikker en pad. Arnold Lobol. Ploegsma, 2014

Kikker is verliefd. Max Velthuijs. Leopold, 2016

Kikker vindt een vriendje. Max Velthuijs. Leopold, 2015

Kikker en eend. Max Velthuijs. Leopold, 2014

Wil jij mijn vriendje zijn? Eric Carle. Gottmer, 2008

Ik. Philip Waechter. Lemniscaat, 2004

Saar en Jop. Over identiteit, vriendschap en intimiteit. Arjet Borger. Jongbloed, 2011

Familie

Omdat ik zoveel van je hou. Guido van Genechten. Clavis, 2014

Raad eens hoeveel ik van je hou? Sam McBratney en Anita Jeram. Lemniscaat, 2015

Mijn familie, jouw familie. Pauline Oud. Clavis, 2020

Lichaam

Alles over jouw lichaam. Pauline Oud. Clavis 2019

Saar op de wc. Pauline Oud. Clavis, 2010

Mootje. Nathalie van Amsterdam. Mension BV, 2012.

Bikkel en papa gaan in bad. Gijs Coffeng. Mercis Publishing BV, 2011.

Voortplanting

Waar komen baby's vandaan? Pauline Oud. Clavis 2019

Baby'tje in mama's buik. Bette Westera. Gottmer, 2016

Allereerste infoboek - Seksuele voorlichting. Isabelle Fougere. Centrale uitgeverij, 2019

Saar en Jop praten over seksualiteit. Arjet Borger. Jongbloed, 2012

Hoe maak je een baby? Soledad Bravi. Standaard uitgeverij, 2016

Weerbaarheid en Nee-zeggen

Nee! Sanderijn van der Doef & Marian Latour. Ploegsma, 2009

Voor dat geheim ben ik te klein. Ilona Lammertink. Clavis, 2015